

2012-05-15

B E S L U T

Folksam LO Fond AB (publ)
Att. styrelsen c/o ordföranden
c/o Folksam
106 60 Stockholm

FI Dnr 10-7704

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Beslut om anmärkning och straffavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 16 maj 2012 kl. 08.00)

1. Finansinspektionen meddelar Folksam LO Fond AB (publ) (556343-1708) en anmärkning.

(12 kap. 1 § lagen [2004:46] om investeringsfonder)

2. Folksam LO Fond AB (publ) ska betala en straffavgift på sex (6) miljoner kronor.

(12 kap. 7–9 §§ lagen om investeringsfonder)

Hur man överklagar, se [bilaga 1](#).

Sammanfattning

Folksam LO Fond AB (publ) (nedan Folksam LO Fond eller fondbolaget) har tillstånd att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder (LIF). Folksam LO Fond förvaltar fyra värdepappersfonder.

Finansinspektionen inledde i augusti 2010 en undersökning av Folksam LO Fonds funktion för regelefterlevnad. På grundval av de omständigheter som framkom i undersökningen valde Finansinspektionen att fördjupa undersökningen till att omfatta även andra områden.

Finansinspektionens undersökning visar att Folksam LO Fond har varit organiserat på ett sätt som har gjort det svårt för Finansinspektionen att bedriva en effektiv tillsyn över fondverksamheten. Undersökningen visar också stora

brister när det gäller fondbolagets identifiering och hantering av intressekonflikter i verksamheten. Fondbolagets funktion för regelefterlevnad har inte heller uppfyllt kraven på organisation, instruktioner, kontroller och rapportering under perioden den 23 juli 2008–augusti 2010. Finansinspektionen har också funnit brister i internrevisionens arbete år 2010 samt att Folksam LO Fond inte har haft rutiner och riktlinjer för åtgärder mot penningtvätt som har varit anpassade för fondverksamheten. Sammantaget finner Finansinspektionen att Folksam LO Fond inte har uppfyllt det grundläggande sundhetskravet i LIF.

Företagsledningen, dvs. Folksam LO Fonds styrelse och verkställande direktör, är ytterst ansvariga för bristerna i verksamheten.

Folksam LO Fond har i väsentliga delar medgett de påpekade bristerna. Fondbolaget har framhållit att det vidtagit och planerat en rad åtgärder för att komma till rätta med bristerna i verksamheten.

Finansinspektionen finner sammanfattningsvis att det är tillräckligt att meddela fondbolaget en anmärkning förenad med en straffavgift.

1 Bakgrund

1.1 Bolagets verksamhet

Folksamgruppen består av två delar; Folksam ömsesidig sakförsäkring med dotterbolag (Folksam Sakkoncernen) och Folksam ömsesidig livförsäkring med dotterföretag (Folksam Livkoncernen). Folksam ömsesidig livförsäkring äger 51 procent av Folksam LO Fondförsäkring, som i sin tur äger samtliga aktier i Folksam LO Fond. Återstående 49 procent av Folksam LO Fondförsäkring ägs av LOs Försäkringshandelsbolag. Räkenskapsåret 2010 uppgick Folksamgruppens premier till ca 30 496 miljoner kronor och dess förvaltade kapital till ca 268 170 miljoner kronor. Enligt Folksam LO Fonds årsredovisning för 2010 uppgick dess nettoomsättning till ca 105 miljoner kronor och balansomslutningen till ca 97 miljoner kronor. Fondbolagets verksamhet är således relativt liten sett till Folksamgruppens totala verksamhet.

Folksamgruppen tillämpar s.k. tillikaanställningar. Detta innebär att merparten av Folksamgruppens personal (ca 3 500 personer) är anställd i samtliga bolag i gruppen. Folksam LO Fond har framhållit att systemet med tillikaanställningar är viktigt för att bl.a. tillförsäkra gruppens mindre bolag tillräckliga personalresurser. Fondbolaget har också anfört att de anställda får ett bättre arbetsrättsligt skydd än om de vore anställda i endast ett av bolagen. Personalen i gruppen är dock generellt inte "tillikaverksam" i alla bolag. Vissa personer har i praktiken en "heltidstjänst" i ett bolag medan andra har flera "deltidstjänster" i olika bolag. Folksam LO Fonds verkställande direktör har under den aktuella perioden enbart varit anställd av och verksam i fondbolaget.

Enligt Folksam LO Fonds rapportering till Finansinspektionen uppgick de förvaltade medlen i fondbolagets fonder till mellan 22 och 33 miljarder kr under

perioden december 2007–december 2011. Fonderna hade under den aktuella perioden relativt få direkta andelsägare, med Folksam LO Fondförsäkring och numera Pensionsmyndigheten som de största formella andelsägarna. Fonderna har dock haft ett mycket stort antal indirekta andelsägare, dvs. personer som har haft medel placerade i fonderna genom försäkringar eller i det statliga pensions-systemet (pensionssparare i premiepensionen). I slutet av februari 2012 uppgick antalet indirekta andelsägare till över en halv miljon. Beräknat utifrån förvaldat volym utgjorde Folksam LO Fond i december 2011 det tionde största fondbolaget i Sverige. Det var även under åren 2008–2010 ett av de större fondbolagen i Sverige.

Under den period som undersökningen har omfattat hade fondbolaget en stor del av sin verksamhet utlagd till Swedbank Robur Kapitalförvaltning AB och Swedbank Robur Fonder AB (nedan tillsammans Swedbank Robur). Uppdraget gällde såväl förvaltningen av fonderna som vissa administrativa och kontroll-erande uppgifter såsom avveckling av affärer, likvidhantering, NAV-kurssättning, värdepappersadministration, riskkontroll, redovisning och rapportering. Swedbank Robur skötte även administrationen av fondbolagets kundhanterings-system (andelsreskontra). Folksam LO Fond beslutade om övergripande analyser och strategier för fonderna samt fattade strategiska beslut om förvaltningen. Vidare beslutade fondbolaget om vilka etiska kriterier som skulle gälla för fondernas investeringar. Folksam LO Fond hanterade också ägarstyrningsfrågor, beslutade om styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten samt skötte den ekonomiska administrationen såsom redovisning och periodiska bokslut inklusive upprättande av årsredovisning och delårsrapport.

Av fondbolagets uppgifter i ärendet framgår att det har funnits ett flertal grupper och kommittéer inom Folksamgruppen som har fattat beslut som berör flera olika bolag i gruppen, däribland Folksam LO Fond. Grupperna och kommittéerna har bl.a. behandlat frågor om fondernas placeringsinriktning och uppföljning av den verksamhet som var utlagd till Swedbank Robur.

1.2 Ärendet

I augusti 2010 inledde Finansinspektionen en undersökning av Folksam LO Fonds verksamhet för att undersöka fondbolagets funktion för regelefterlevnad. På grundval av de omständigheter som framkom valde Finansinspektionen att fördjupa undersökningen till att omfatta även andra områden. Undersökningen har omfattat perioden 23 juli 2008–31 december 2010.

I ärendet har förekommit en omfattande skriftväxling och Finansinspektionen har genomfört platsbesök hos fondbolaget. Finansinspektionen har i en skrivelse den 23 februari 2012 informerat fondbolaget om sina iakttagelser i ärendet och om att myndigheten överväger ett ingripande. Folksam LO Fond yttrade sig över skrivelsen den 16 mars 2012. Fondbolaget har därefter lämnat in kompletterande yttranden.

2 Tillämpliga bestämmelser

Den 1 augusti 2011 trädde ändringar ikraft i lagen (2004:46) om investeringsfonder (LIF) och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:11) om investeringsfonder (fondföreskrifterna). Ärendet avser dock händelser och omständigheter som inträffade före den 1 augusti 2011 och de ska därför bedömas enligt de regler som gällde under den aktuella perioden. I beslutet hänvisas således till reglerna i den utformning de hade före den 1 augusti 2011.

I ärendet aktualiseras ett flertal bestämmelser om bl.a. funktionen för regelefterlevnad, internrevision, sund fondverksamhet och företagsledningens ansvar. Finansinspektionen redogör för de bestämmelser som tillämpas i detta beslut i bilaga 2.

Det är med utgångspunkt i dessa bestämmelser som Finansinspektionen har gjort de bedömningar som redovisas nedan.

3 Finansinspektionens bedömning

3.1 Förutsättningarna för Finansinspektionens tillsyn

Finansinspektionens tillsyn av bolag som driver fondverksamhet är grundläggande för en fungerande fondmarknad och ytterst ett skydd för fondandelsägarna. Ett primärt krav som måste ställas på ett fondbolag är därför att det ska vara organiserat så att Finansinspektionen kan bedriva en effektiv tillsyn över fondverksamheten. En av förutsättningarna för en sådan tillsyn är att fondbolaget kan lämna de upplysningar om sin verksamhet som Finansinspektionen begär med stöd av 10 kap. 2 § LIF. När det gäller fondbolagets redovisning finns särskilt angivet i 6 kap. 4 § fondföreskrifterna att fondbolaget ska kunna lämna vissa uppgifter ”i rimlig tid”. När fondbolaget ingår i en koncern är en annan förutsättning för att Finansinspektionen ska kunna bedriva tillsyn att det är möjligt att särskilja fondverksamheten från övriga verksamheter i koncernen. Ett fondbolag ska vidare enligt 6 kap. 1 § första stycket 1 fondföreskrifterna ha aktuella och dokumenterade beslutsrutiner som tydligt anger rapporteringsvägar samt en organisationsstruktur som tydligt fördelar funktioner och ansvarsområden.

I ärendet har det framkommit att flera funktioner i Folksam LO Fond fullgörs gemensamt med andra bolag i Folksamgruppen och att merparten av de som har varit verksamma i fondbolaget även har varit verksamma i andra bolag i gruppen (se även avsnitt 1.1). Det har också funnits ett stort antal anställda i fondbolaget som inte har varit verksamma i det bolaget utan enbart i andra bolag i gruppen. Såsom bestämmelserna om kapitalkrav i 2 kap. 11 § LIF och 4 kap. 4 § fondföreskrifterna är utformade måste ett fondbolag kunna redovisa sina fasta omkostnader – däribland löner – på ett tillförlitligt sätt. Eftersom merparten av den personal som har arbetat i Folksam LO Fond även är verksam i andra bolag i gruppen innebär detta att fondbolaget måste ha ett system för redovisning av den tid som personal i gruppen ägnar åt fondbolaget och de kostnader som är förenade med deras arbete. Folksamgruppen har vidare haft ett system med ett

flertal grupper och kommittéer som har fattat beslut för Folksam LO Fonds räkning (varav vissa har varit gemensamma med övriga bolag i gruppen).

Finansinspektionen har vid upprepade tillfällen ställt ett stort antal frågor för att utreda hur Folksam LO Fonds verksamhet har bedrivits men också för att ta ställning till om fondbolaget har belastats med rätt kostnader. Finansinspektionen finner inte skäl att ifrågasätta riktigheten i de uppgifter som fondbolaget har lämnat i ärendet. Däremot konstaterar Finansinspektionen att det har krävts omfattande skriftväxling för att få tillgång till relevanta uppgifter om bl.a. fondbolagets personal och kostnadsredovisning. Det har också varit mycket tidskrävande att utifrån Folksam LO Fonds redovisning och lämnade uppgifter bilda sig en uppfattning om hur fondbolagets verksamhet har varit organiserad och om fondbolagets fasta omkostnader har redovisats på ett korrekt sätt.

Enligt Finansinspektionens uppfattning kan Folksam LO Fonds svårigheter att lämna uppgifter till Finansinspektionen inte tolkas på annat sätt än att fondbolaget har haft en oklar organisation och att fondverksamheten inte i tillräcklig utsträckning har hållits avskild från den övriga verksamheten i gruppen.

I sammanhanget bör också framhållas att styrelsen och den verkställande direktören i ett fondbolag alltid har det yttersta ansvaret för fondverksamheten (se vidare avsnitt 3.6). Detta ansvar riskerar att bli mindre tydligt när vissa frågor och beslut hanteras i olika grupper och kommittéer snarare än av fondbolagets styrelse eller av den verkställande direktören. Enligt Finansinspektionens mening har Folksamgruppens system med grupper och kommittéer som fattar beslut för Folksam LO Fonds räkning (varav vissa är gemensamma med övriga bolag i gruppen) riskerat att skapa oklara beslutsstrukturer i fondbolaget.

Sammanfattningsvis konstaterar Finansinspektionen att fondverksamheten har varit organiserad på ett sätt som inte har skapat förutsättningar för en effektiv tillsyn. Detta har i sin tur lett till att Folksam LO Fond under ärendets gång inte i erforderlig utsträckning har förmått medverka i Finansinspektionens utredning. Folksam LO Fond får därigenom också anses ha åsidosatt sin uppgiftsskyldighet enligt 10 kap. 2 § LIF.

3.2 Intressekonflikter

Ett bolag som bedriver fondverksamhet ska enligt 4 kap. 2 § LIF vid förvaltningen av en investeringsfond handla uteslutande i fondandelsägarnas gemensamma intresse. Detta innebär att andra intressen, som ägares eller styrelseledamöters, får stå tillbaka till förmån för andelsägarna. Bolaget ska ha instruktioner där det framgår hur fondbolaget hanterar intressekonflikter. I dessa ska bolaget redogöra för vilka intressekonflikter det har identifierat i sin verksamhet och även ange hur dessa hanteras (jfr 12 kap. 1 och 2 §§ fondföreskrifterna).

När ett fondbolag ingår i en koncern, med en helt eller delvis gemensam organisation, finns det enligt Finansinspektionens mening en uppenbar risk för att fondbolaget och fondandelsägarnas intressen får stå tillbaka till förmån för andra bolag eller verksamheter i koncernen. En gemensam organisation med

andra bolag i en koncern ställer därför särskilt höga krav på att fondbolaget identifierar och hanterar de intressekonflikter som organisationen kan ge upphov till samt säkerställer att andelsägarnas intressen tillvaratas.

Som framgår i avsnitt 1.1 har Folksam LO Fond under den period som omfattas av undersökningen haft en organisation som i stora delar har varit gemensam med övriga bolag i Folksamgruppen. Folksam LO Fond har dessutom utgjort en liten del i Folksamgruppens totala verksamhet. Den största delen av gruppens verksamhet utgörs av försäkringsrörelse som ska följa andra regelverk än de som gäller i fondverksamheten. Att döma av såväl de skriftliga rapporter som Finansinspektionen har tagit del av som de muntliga uppgifter som lämnades vid platsbesöket, har fokus främst legat på försäkringsverksamheten i gruppen.

Som framgår i avsnitt 1.1 har Folksamgruppen ett system för tillikaanställningar och det har förekommit ett antal grupper och kommittéer som har fattat beslut som har berört flera olika bolag i gruppen, däribland Folksam LO Fond. I utredningen har det också framkommit att styrelseledamöterna i fondbolaget har varit verksamma i andra delar av gruppen. Därtill kommer att uppdragsavtalet med Swedbank Robur rörande förvaltning m.m. är tecknat på gruppnivå. Det framgår att Folksam LO Fond har möjlighet att säga upp avtalet men att en sådan uppsägning skulle innebära en rätt för Swedbank Robur att säga upp avtalet i sin helhet. En uppsägning från fondbolagets sida skulle med andra ord kunna leda till att avtalet behövde omförhandlas för övriga bolag i gruppen.

Folksam LO Fond har i sin verksamhetsplan endast identifierat risken för att fondbolaget inte ska tillföras tillräckliga personalresurser samt risken för att kostnaderna i gruppen inte ska belasta rätt juridisk person. Det har inte framkommit hur Folksam LO Fond har avsett att hantera dessa identifierade intressekonflikter. I fondbolagets riskrapport för år 2009 uppmärksammades att uppdragsavtalets konstruktion rörande uppsägning kunde ge upphov till intressekonflikter i förhållande till andra bolag i gruppen. Det finns emellertid inte någonting som visar att fondbolaget har hanterat denna intressekonflikt.

Folksam LO Fonds organisation och beslutsstruktur har enligt Finansinspektionens uppfattning gett upphov till ett stort antal potentiella intressekonflikter i förhållande till övriga bolag och verksamheter i företagsgruppen, utöver de som fondbolaget har uppmärksammat. Ett exempel på en sådan intressekonflikt är det faktum att styrelseledamöterna i fondbolaget även är verksamma i andra bolag i gruppen som i olika sammanhang kan ha intressen som står i strid mot fondbolagets intressen. Ett annat exempel är att vissa av de grupper och kommittéer som har kunnat fatta beslut som berör fondbolaget har haft till uppgift att fatta beslut som även berör övriga bolag i gruppen. Det har inte framgått att Folksam LO Fond har kunnat säkerställa att grupperna och kommittéerna skulle ställa andelsägarnas intressen i första rummet om det skulle uppstå motstridiga intressen mellan fondandelsägarna och något av bolagen i koncernen. Såvitt framgår av Folksam LO Fonds uppgifter i ärendet har det inte heller funnits ledamöter i dessa kommittéer som enbart har haft till uppgift att bevaka fondandelsägarnas intressen. Finansinspektionen ser en risk för att anställda som

är verksamma i flera bolag i praktiken skulle kunna komma att prioritera det ena bolagets verksamhet framför det andras. Enligt Finansinspektionens uppfattning finns det också en risk för att anställda som endast är verksamma i fondbolaget i begränsad omfattning inte får tillfälle att skaffa sig tillräcklig kunskap om och förståelse för fondregelverket.

Folksam LO Fond har framhållit att fondbolagets ledning alltid har fokuserat på fondbolagets verksamhet och dess individuella förutsättningar. Fondbolaget har medgett att verksamhetsplanen under den aktuella perioden behandlade intressekonflikter på ett alltför övergripande plan. Enligt Folksam LO Fond har dock hanteringen av intressekonflikter i praktiken skett på handläggarnivå inom ramen för den löpande verksamheten och hanteringen har därför inte dokumenterats särskilt i styrelseprotokoll och liknande. Folksam LO Fond har även hänvisat till ett flertal åtgärder som har vidtagits för att på ett bättre sätt hantera intressekonflikter i verksamheten, se vidare redogörelsen i avsnitt 4.3.

De potentiella intressekonflikterna har enligt Finansinspektionens mening varit mycket omfattande och bolagets hantering av intressekonflikter har därför haft stor betydelse för möjligheterna att bedriva en sund fondverksamhet. Finansinspektionen konstaterar att Folksam LO Fond inte i tillräcklig utsträckning har identifierat – än mindre hanterat – samtliga intressekonflikter som har kunnat förekomma i Folksam LO Fond i relation till övriga bolag och verksamheter i företagsgruppen. Folksam LO Fond har inte heller i tillräcklig utsträckning beaktat och hanterat de intressekonflikter som faktiskt har identifierats. Folksam LO Fond har därmed inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att fullgöra sina skyldigheter enligt 4 kap. 2 § LIF och 12 kap. 1 och 2 §§ fondföreskrifterna trots att detta har varit en central fråga för fondbolaget.

3.3 Funktionen för regelefterlevnad

Ett fondbolag ska enligt 6 kap. 8–10 §§ fondföreskrifterna ha en funktion för regelefterlevnad. Funktionen ska kontrollera och regelbundet bedöma åtgärder och rutiner för att minimera risken för att bolaget inte fullgör förpliktelser enligt LIF och andra författningar. Funktionen ska enligt 6 kap. 7 § fondföreskrifterna regelbundet rapportera till företagsledningen. Funktionen för regelefterlevnad utgör ett viktigt verktyg för styrelsens och den verkställande direktörens uppföljning av verksamheten.

3.3.1 Organisation

För att funktionen för regelefterlevnad ska kunna vara effektiv och på så sätt skapa förutsättningar för en väl fungerande regelefterlevnad i verksamheten ska den normalt arbeta oberoende i förhållande till de funktioner som den ska granska. Kravet på oberoende är dock inte absolut. Om fondbolaget kan visa att kravet är oproportionerligt med hänsyn till den verksamhet bolaget driver och att funktionen alltjämt är effektiv, behöver det inte uppfylla detta krav.

Av Folksam LO Fonds uppgifter framgår att den verkställande direktören ansvarade för fondbolagets funktion för regelefterlevnad under perioden 23 juli

2008 t.o.m. augusti 2010. Under år 2010 arbetade han mellan 60 och 80 procent av heltid i fondbolaget.

När det gäller möjligheten att kombinera rollen som verkställande direktör med rollen som ansvarig för funktionen för regelefterlevnad har Folksam LO Fond i ärendet gjort gällande att kraven i fondföreskrifterna inte har varit proportionerliga med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet samt att funktionen för regelefterlevnad ändå har kunnat arbeta effektivt. Folksam LO Fond har anfört att bolaget enbart har bedrivit fondverksamhet och ingen portföljförvaltning, att det endast har förvaltat fyra värdepappersfonder varav en är en obligationsfond och att den relativa risken i fonderna har varit låg. Enligt Folksam LO Fond har det förvaltade kapitalets storlek inte medfört att förvaltningen har blivit mer komplex. Fondbolaget har vidare framhållit att fondbolaget har lagt ut en stor del av sin verksamhet till Swedbank Robur.

Folksam LO Fond har vidare uppgett att det förde diskussioner med Finansinspektionen under hösten 2007 som bl.a. rörde frågan om den verkställande direktören kunde utgöra bolagets funktion för regelefterlevnad och fortfarande uppfylla kravet på oberoende. Finansinspektionen ska då ha bekräftat att detta var möjligt. Enligt fondbolaget har den verkställande direktören hunnit med både uppdraget som verkställande direktör och uppdraget som ansvarig för funktionen för regelefterlevnad inom ramen för sin tjänst.

I ett senare skede av undersökningen har dock Folksam LO Fond framhållit att det blev tydligt för styrelsen att det i takt med att det förvaltade kapitalet växte och kraven på funktionen för regelefterlevnad ökade inte var tillräckligt att den verkställande direktören fyllde denna funktion. Enligt Folksam LO Fond genomfördes en översyn av funktionen för regelefterlevnad år 2009 och fondbolaget gjorde då bedömningen att det var tveksamt om den verkställande direktören var ”tillräckligt oberoende”. Det påbörjades därför en rekrytering av en ny oberoende regelansvarig, som utsågs till ansvarig för funktionen för regelefterlevnad i Folksam LO Fond den 2 september 2010. Fondbolaget har slutligen bekräftat att det historiskt har förekommit brister i funktionen för regelefterlevnad.

Finansinspektionen konstaterar att Folksam LO Fonds fonder under hela den aktuella perioden har haft ett mycket stort förvaltad kapital och ett mycket stort antal indirekta andelsägare. Folksam LO Fond är ett av Sveriges större fondbolag. Finansinspektionen anser inte att Folksam LO Fond har visat att dess verksamhet har varit av sådan art, omfattning och komplexitet att det inte har behövt uppfylla kravet på oberoende enligt fondföreskrifterna. Bolaget har därför haft en skyldighet att se till att de personer som ingick i funktionen för regelefterlevnad inte deltog i utförandet av tjänster i den verksamhet som de kontrollerar. En verkställande direktör deltar i eller beslutar om utförandet av tjänster i den verksamhet som funktionen för regelefterlevnad ska kontrollera och kan därför, enligt Finansinspektionens uppfattning, inte ses som oberoende i den mening som avses i fondföreskrifterna.

När det gäller Folksam LO Fonds uppgifter om de besked som Finansinspektionen ska ha lämnat hösten 2007, konstaterar Finansinspektionen att det infördes nya regler den 23 juli 2008 som bl.a. berörde funktionen för regelefterlevnad. Vid den tidpunkten infördes kravet på att funktionen skulle arbeta oberoende och den fick även nya kontrollerande uppgifter. De besked som Finansinspektionen ska ha lämnat under hösten 2007 var därför inte något som fondbolaget kunde utgå från vid organisationen av fondverksamheten efter den 23 juli 2008.

Finansinspektionen finner sammantaget att Folksam LO Fond under perioden den 23 juli 2009 t.o.m. augusti 2010 inte har levt upp till det krav på oberoende som gäller för funktionen för regelefterlevnad enligt 6 kap. 9–10 §§ fondföreskrifterna.

3.3.2 Instruktioner

I ett fondbolag ska det finnas aktuella och lämpliga instruktioner och rutiner för regelefterlevnad. Sådana instruktioner och rutiner ska göra det möjligt för fondbolaget att upptäcka vilka risker som finns för att bolaget inte fullgör sina förpliktelser enligt LIF och de övriga författningar som reglerar bolagets verksamhet.

Folksam LO Fond har i ärendet hänvisat till en instruktion som upprättades och fastställdes redan år 2005. Denna instruktion har därmed inte anpassats till de ändringar i regelverken som genomfördes på fondområdet i juli 2008. Finansinspektionen konstaterar också att instruktionen i stora delar är inriktad mot försäkringsverksamheten i gruppen och att den endast i begränsad omfattning behandlar frågor som specifikt rörde fondbolaget. Folksam LO Fond fastställde en ny instruktion för funktionen för regelefterlevnad den 2 september 2010.

Folksam LO Fond har medgett att det har funnits brister i instruktionerna för funktionen för regelefterlevnad under den aktuella perioden.

Finansinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att Folksam LO Fond under perioden 23 juli 2008–augusti 2010 inte har haft sådana instruktioner och rutiner för regelefterlevnad som krävs enligt 6 kap. 8 § fondföreskrifterna.

3.3.3 Kontroller

Funktionen för regelefterlevnad har bl.a. till uppgift att utföra oberoende och löpande kontroller av att fondbolaget följer lagar och andra författningar samt interna styrdokument. De kontroller, bedömningar och utvärderingar som funktionen för regelefterlevnad ansvarar för enligt fondföreskrifterna ska säkerställa att brister i regelefterlevnaden upptäcks och åtgärdas och att rutiner och instruktioner förändras vid behov.

Folksam LO Fond har bekräftat att funktionen för regelefterlevnad inte genomförde några egna, självständiga kontroller under perioden 2008–augusti 2010. De incidenter som den ansvarige för funktionen har rapporterat till fondbolagets styrelse har avsett sådant som andra hade rapporterat till honom, snarare än

sådant som hade uppmärksammats inom ramen för funktionens arbete. Folksam LO Fond har hänvisat till att stora delar av verksamheten var utlagd till Swedbank Robur, att fondbolaget var nöjt med de kontroller som utfördes av Swedbank Robur och att funktionen för regelefterlevnad därför inte utförde några egna kontroller av den utlagda verksamheten. Den som ansvarade för funktionen för regelefterlevnad, liksom fondbolagets styrelse, har dock tagit del av rapporter från de kontroller som utfördes av Swedbank Robur. Folksam LO Fond har också uppgett att det genomfördes ett omfattande arbete för att få en fungerande rapportering från Swedbank Robur. Därutöver har fondbolaget låtit anställda utföra självkontroller samt genomfört vissa utbildningsinsatser.

Finansinspektionen konstaterar att självkontroller och utbildningsinsatser inte kan ersätta det kontrollerande arbete som en funktion för regelefterlevnad ska utföra. Att ta del av rapporter från den uppdragstagare som har utfört delar av fondverksamheten är inte heller samma sak som att genomföra självständiga kontroller av den utlagda verksamheten. När det gäller rapporterna från Swedbank Robur har Finansinspektionen även noterat att det i årsrapporten för 2010 från funktionen för regelefterlevnad påtalas att de compliancerapporter som fondbolaget dittills hade mottagit från Swedbank Robur var kortfattade och översiktliga. Det kan mot den bakgrunden även ifrågasättas vilket informationsvärde rapporterna i praktiken kan ha haft för funktionen för regelefterlevnad.

Finansinspektionen finner att funktionen för regelefterlevnad inte har genomfört några egna, självständiga, kontroller under perioden 23 juli 2008–augusti 2010 och fondbolaget har därmed inte levt upp till de krav som ställs i 6 kap. 9–10 §§ fondföreskrifterna.

3.3.4 Rapportering

Funktionen för regelefterlevnad ska enligt fondföreskrifterna lämna skriftliga rapporter till företagsledningen regelbundet och minst årligen. Rapporterna ska bl.a. innehålla uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits vid eventuella brister. Kravet på skriftlig rapportering tar sikte på att säkerställa att styrelsen och den verkställande direktören får den information som är nödvändig för att kunna följa upp verksamheten och vid behov vidta åtgärder. Bristfällig och utebliven rapportering försämrar således företagsledningens möjligheter att följa upp och utvärdera fondbolagets verksamhet.

I ärendet har framkommit att funktionen för regelefterlevnad, som vid denna tid utgjordes av den verkställande direktören, över huvud taget inte har lämnat någon skriftlig rapportering till Folksam LO Fonds styrelse för åren 2008 och 2009. Fondbolaget har i stället hänvisat till Folksamgruppens compliance-rapporter för 2008 och 2009. Dessa rapporter är ställda till styrelserna för Folksam ömsesidig livförsäkring och Folksam ömsesidig sakförsäkring samt till koncernledningarna och internrevisionen, däremot inte till styrelsen för fondbolaget. Rapporterna behandlar regelefterlevnadsfrågor i gruppen på en övergripande nivå. De fokuserar i huvudsak på frågor som rör försäkringsområdet och behandlar inte frågor som specifikt rör Folksam LO Fond. För år 2009 finns det en rapport som avser fondbolaget. Den är dock inte upprättad av

fondbolagets funktion för regelefterlevnad utan av en annan anställd som arbetade med regelefterlevnad inom Folksamgruppen. Rapporten är kortfattad och beskriver bl.a. vissa utbildningsinsatser som funktionen har genomfört. Rapporten berör däremot inget kontrollerande arbete från funktionens sida.

Folksam LO Fond har uppgett att den verkställande direktören (tillika ansvarig för funktionen för regelefterlevnad) var närvarande vid samtliga styrelsemöten och då fortlöpande rapporterade muntligen om den verksamhet som berörde fondverksamheten. Styrelsen ska således enligt fondbolaget ha fått löpande rapportering om limitöverträdelser och andra incidenter. Ledningen har därmed löpande haft insyn i frågorna rörande fondbolagets regelefterlevnad. Folksam LO Fond har vidare framhållit att avsaknad av rapportering av incidenter och händelser innebär att det inte har inträffat några större händelser eller incidenter i fondbolaget. Styrelsen bedömde därmed att den hade fått tillräcklig information för att ha kontroll över fondbolagets verksamhet. I ett senare skede av undersökningen har dock fondbolaget bekräftat att det har funnits en dokumentationsbrist under åren 2008 och 2009.

Eftersom regelefterlevnadsfunktionen inte har lämnat någon skriftlig rapportering till styrelsen under åren 2008 och 2009, anser Finansinspektionen att Folksam LO Fond inte har uppfyllt kravet på regelbunden skriftlig rapportering till företagsledningen i 6 kap. 7 § fondföreskrifterna. Detta har försämrat förutsättningarna för företagsledningen att följa upp och utvärdera eventuella brister som avser regelefterlevnaden i bolagets verksamhet.

3.4 Internrevisionen

Ett fondbolag ska ha en funktion för internrevision. Denna funktion ska enligt 6 kap. 13 § fondföreskrifterna bl.a. undersöka och bedöma om bolagets system, interna kontrollmekanismer och rutiner är lämpliga och effektiva, utfärda rekommendationer samt kontrollera hur dessa rekommendationer följs. Internrevisionen är en av de centrala kontrollfunktionerna i ett fondbolag och de kontroller som funktionen ska göra är ett viktigt redskap för företagsledningens interna styrning och kontroll över verksamheten. Internrevisionens arbete i ett fondbolag ska omfatta även sådan verksamhet som fondbolaget har lagt ut på uppdragstagare eftersom fondbolaget alltid ansvarar även för sådan utlagd verksamhet.

Av internrevisionens årsrapport för 2010 framgår att internrevisionen under året hade genomfört en ”granskning i form av självutvärdering av intern styrning och kontroll”. Syftet med självutvärderingen var enligt rapporten att få en överblick över den aktuella nivån (mognadsgraden) på fondbolagets interna styrning och kontroll. I rapporten anges att internrevisionen inte hade verifierat eller testat resultaten. Folksam LO Fonds internrevisionschef har uppgett att rapporten baserades på ett stort antal intervjuer med dotterbolagschefer och andra ansvariga inom gruppen, att internrevisionen inte har testat eller verifierat de uppgifter som lämnats i samband med intervjuerna samt att det rörde sig om ”en självutvärdering och inte en traditionell granskning”. Fondbolaget har senare förtydligat att internrevisionen inte utförde några tester av interna kontroller i enskilda

processer men att det däremot skedde viss validering av den information som lämnades vid intervjuerna genom att internrevisionen tog del av relevanta strategi- och måldokument, policyer, instruktioner och regelverk etc.

Att endast genomföra intervjuer och ta del av den dokumentation som har beskrivits ovan kan enligt Finansinspektionens uppfattning inte anses utgöra sådana självständiga kontroller som internrevisionen ska genomföra enligt 6 kap. 13 § fondföreskrifterna. Finansinspektionen konstaterar därmed att internrevisionen inte genomfört några egna, självständiga kontroller under år 2010 och att Folksam LO Fond under det året därför inte har levt upp till fondföreskrifternas krav på internrevision. Finansinspektionen har däremot inte funnit anledning att rikta någon kritik mot internrevisionens arbete under åren 2008 och 2009.

3.5 Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskriften) trädde i kraft den 15 mars respektive den 15 maj 2009. Enligt penningtvättslagen ska de som bedriver verksamhet som omfattas av lagen vidta en rad åtgärder i syfte att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Ett grundläggande inslag i regelverket är att verksamhetsutövarna ska ha ett riskbaserat förhållningssätt och att rutiner etc. ska vara verksamhetsanpassade. Detta framgår bl.a. av 5 kap. 1 § penningtvättslagen och av 3 kap. 1 och 2 §§ penningtvättsföreskriften.

Fondbolaget fastställde en ”Övergripande policy och riktlinjer mot penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall” den 20 april 2006. Den 2 september 2010 fastställde fondbolaget en ny policy och nya riktlinjer. Policyn är upprättad på koncernnivå i Folksam Livkoncernen. Den är kortfattad och behandlar endast mycket övergripande frågor. Riktlinjerna är fastställda av Folksam LO Fond men är ursprungligen upprättade för ett av försäkringsbolagen i Folksam Livkoncernen.

Folksam LO Fond har gjort gällande att riktlinjerna från september 2010 visserligen inte var specifikt anpassade efter fondbolagets särskilda förhållanden och risker. Fondbolaget har dock hänvisat till att risken för penningtvätt har bedömts vara lägre i fondbolaget än i den försäkringsverksamhet som riktlinjerna ursprungligen var avsedda för, enligt en riskbedömning som fastställdes av den verkställande direktören den 1 november 2011. Detta har enligt fondbolagets uppfattning inneburit att riktlinjerna var mer omfattande än de hade behövt vara och att det därför inte har funnits någon risk för att fondbolaget eller dess produkter skulle utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Folksam LO Fond anser sig ha uppfyllt sina skyldigheter enligt lag och föreskrifter genom att i praktiken genomföra de kontroller och utbildningsinsatser m.m. som krävs.

Den policy och de riktlinjer som fondbolaget tillämpade fram till den 2 september 2010 var upprättade innan den nya penningtvättslagen och penningtvättsföreskriften trädde i kraft och var således inte anpassade till de nya regelverken.

Det är inte möjligt att utan närmare riskbedömning tillämpa riktlinjer för ett försäkringsbolag i ett fondbolag eftersom dessa verksamheter typiskt sett är förenade med olika risker i penningtvättshänseende. När det gäller riktlinjerna som fastställdes i september 2010 konstaterar Finansinspektionen att dessa inte är anpassade till fondbolagets särskilda förhållanden och risker. Att fondbolaget i efterhand har bedömt att risken för penningtvätt och terrorismfinansiering är lägre i fondbolaget än i försäkringsbolaget förändrar inte denna bedömning. Enligt Finansinspektionens bedömning uppfyller därför inte heller policyn och riktlinjerna från september 2010 kraven i penningtvättslagen och penningtvättsföreskriften.

Finansinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att Folksam LO Fond inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt 5 kap. 1 § penningtvättslagen och 3 kap. 1 och 2 §§ penningtvättsföreskriften under större delen av 2009 och 2010.

3.6 Sund fondverksamhet och företagsledningens ansvar

Det är företagsledningen i ett fondbolag, dvs. styrelsen och den verkställande direktören, som har det yttersta ansvaret för verksamheten. I detta ansvar ingår att fondbolagets verksamhet ska bedrivas i enlighet med det övergripande sundhetskravet i 2 kap. 17 § LIF och i enlighet med de övriga regelverk som gäller på fondområdet. Enligt 6 kap. 6 och 7 §§ fondföreskrifterna ingår det i företagsledningens ansvar att fördela funktioner i fondbolaget och se till att kontrollfunktionerna har kompetens och resurser för att kunna utföra sitt arbete samt att det lämnas rapporter från kontrollfunktionerna till företagsledningen. Företagsledningen ska även bedöma och se över – och vid behov uppdatera – bolagets instruktioner och rutiner.

Finansinspektionen noterar att den verkställande direktören och styrelsen inte tycks ha uppmärksammat de förhållanden som har medfört att Finansinspektionen har haft svårigheter att bedriva en effektiv tillsyn över fondverksamheten, se avsnitt 3.1. Detta har betydelse eftersom företagsledningen ansvarar för att Finansinspektionen ska kunna bedriva tillsyn över verksamheten men också på grund av att de redovisade förhållandena bör ha försvårat för företagsledningen att själv överblicka och följa upp fondbolagets verksamhet.

Styrelsen har inte heller i tillräcklig utsträckning identifierat och hanterat de intressekonflikter som har förekommit i verksamheten. Flertalet av de intressekonflikter som har berörts i avsnitt 3.2 är av central betydelse för fondverksamheten och berör fondbolagets möjligheter att i praktiken bedriva verksamheten på ett sätt som tillgodoser andelsägarnas gemensamma intresse.

Folksam LO Fonds styrelse tycks inte heller ha uppmärksammat de brister i fondbolagets funktion för regelefterlevnad och dess internrevision som har

behandlats i avsnitten 3.3 och 3.4. Bristerna har i vart fall inte åtgärdats. Finansinspektionen noterar särskilt att styrelsen inte har efterfrågat skriftliga rapporter från funktionen för regelefterlevnad, trots att företagsledningen har en skyldighet att göra detta. Enligt Finansinspektionen är det anmärkningsvärt att styrelsen har tolkat avsaknaden av rapportering som ett tecken på att fondbolagets verksamhet fungerade väl.

Styrelsen har inte heller uppmärksammat behovet av att anpassa riktlinjer och rutiner till de regelverk som gäller på fondområdet utan tycks ha bedömt det som tillräckligt att fondbolaget tillämpade riktlinjer och rutiner som var anpassade för andra bolag i Folksam Livkoncernen. Detta gäller både funktionen för regelefterlevnad och fondbolagets åtgärder mot penningtvätt, se avsnitten 3.3.2 och 3.5.

Folksam LO Fond har uppgett sig ha insikt om att fondbolaget under den granskade perioden inte fullt ut har uppfyllt de krav som ställs på ett fondbolag. Folksam LO Fond har också uppgett att det har insett att de förbättringsåtgärder som beskrivs i avsnitt 4.3 har behövts för att fondbolaget i högre grad ska leva upp till det samlade sundhetskravet. Om förbättringsåtgärderna inte hade vidtagits skulle det enligt fondbolaget ha inneburit en ökad risk för skada av andelsägarnas gemensamma intresse. Enligt fondbolagets mening har det kontrollarbete som har bedrivits i fondbolaget – under den granskade perioden och efteråt – dock utvisat att varken de direkta eller de indirekta andelsägarna har påverkats av bristerna i den interna styrningen och kontrollen. Fondverksamheten har således bedrivits ”på ett i grunden sunt sätt”. Folksam LO Fond är dock medvetet om att risken för att skada kunde ha inträffat delvis har varit förhöjd. Fondbolaget har också framhållit att styrelsen och den verkställande direktören kontinuerligt har vidtagit åtgärder i syfte att stärka och förbättra fondbolaget, inte minst vad avser dess kontrollfunktioner. Arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen inleddes enligt fondbolaget redan innan Finansinspektionens undersökning påbörjades, men det intensifierades efter att Finansinspektionen ställde sig frågande till hur fondbolaget hade organiserat sin verksamhet i olika avseenden. Folksam LO Fond har uppgett att verksamheten idag bedrivs på ett sätt som uppfyller sundhetskravet i LIF.

Finansinspektionen konstaterar att de brister som har förekommit innebär att Folksam LO Fond har åsidosatt ett flertal bestämmelser i LIF och fondföreskrifterna. Bristerna har haft en sådan karaktär att fondbolaget inte heller kan anses ha uppfyllt sin skyldighet att driva verksamheten så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att verksamheten kan anses sund i den mening som avses i 2 kap. 17 § LIF. Bristerna framstår i stor utsträckning som hänförliga till brister i intern styrning och kontroll från företagsledningens sida. Finansinspektionen noterar också att merparten av de åtgärder som Folksam LO Fond har vidtagit för att komma till rätta med bristerna (se avsnitt 4.3), inleddes först i ett mycket sent skede av Finansinspektionens undersökning. Utifrån Finansinspektionens iakttagelser kan det därför ifrågasättas om Folksam LO Fonds styrelse har haft tillräckliga kunskaper om eller tillräckligt fokus på de regelverk som gäller för fondbolag.

4 Övervägande om ingripande

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Enligt 12 kap. 1 § LIF ska Finansinspektionen ingripa om ett fondbolag har åsidosatt sina skyldigheter enligt LIF, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets bolagsordning eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar bolagets verksamhet.

Finansinspektionen har möjlighet att ingripa på olika sätt. Det kan exempelvis ske genom att Finansinspektionen meddelar bolaget en anmärkning eller förelägger bolaget att vidta en åtgärd för att komma tillrätta med situationen. Om överträdelsen är allvarlig ska emellertid bolagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, ska det meddelas en varning.

I de fall ett fondbolag har meddelats beslut om anmärkning eller varning följer av 12 kap. 7–9 §§ LIF att Finansinspektionen får besluta att bolaget ska betala en straffavgift. Straffavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kr och högst 50 miljoner kronor, men får inte överstiga tio procent av fondbolagets omsättning under det närmast föregående räkenskapsåret.

4.2 Bedömning av överträdelserna

Folksam LO Fond har varit organiserat på ett sätt som gjort det svårt för Finansinspektionen att bedriva en effektiv tillsyn över fondverksamheten. Finansinspektionen har också funnit stora brister i fondbolagets åtgärder för att identifiera och hantera intressekonflikter i verksamheten. Folksam LO Fonds funktion för regelefterlevnad har inte heller levt upp till kraven på organisation, instruktioner, kontroller och rapportering under perioden 23 juli 2008–augusti 2010. Finansinspektionen har också funnit brister i internrevisions arbete år 2010. Vid sidan av dessa brister i fondbolagets kontrollfunktioner har Finansinspektionen funnit att Folksam LO Fond inte haft rutiner och riktlinjer för åtgärder mot penningtvätt som har varit anpassade för fondverksamheten. Sammantaget har Finansinspektionen funnit att Folksam LO Fond inte har levt upp till det grundläggande sundhetskravet i LIF. Bristerna framstår i stor utsträckning som hänförliga till bristande styrning och kontroll över verksamheten från företagsledningens sida. Sådana brister är allvarliga eftersom de typiskt sett innebär en stor risk för att det ska ske andra överträdelser eller att överträdelser inte uppmärksammas och åtgärdas.

4.3 Folksam LO Fonds åtgärder

Sedan Finansinspektionen har påtalat ovan nämnda brister har Folksam LO Fond vidtagit och planerat en rad olika åtgärder för att komma till rätta med bristerna. För att förstärka styrelsen avser fondbolaget att minska antalet styrelseledamöter samt att tillsätta tre oberoende styrelseledamöter – däribland en ny styrelseordförande – med goda kunskaper om fondregelverket och de risker som är förknippade med fondverksamhet. Folksam LO Fond avser också att tillsätta en ny verkställande direktör, en ansvarig för funktionen för regelefterlevnad samt

en administrativ chef. Dessa personer kommer enbart att vara verksamma i fondbolaget. Den administrativa chefen ska huvudsakligen arbeta med den interna kontrollen i bolaget och med att följa upp den utlagda verksamheten. För att förstärka fondbolagets resurser och kompetens avser Folksam LO Fond vidare att lägga ut internrevisionen på en extern uppdragstagare. Genom att fondbolagets egen organisation förstärks bedömer Folksam LO Fond att utrymmet reduceras för sådana intressekonflikter som har sin grund i gruppens gemensamma organisation.

Folksam LO Fonds verksamhet har vidare renodlats genom att fondbolagets deltagande i ett flertal grupper och kommittéer har avslutats samt att den verksamhet som Folksam LO Fond har lagt ut till Swedbank Robur enbart kommer att hanteras inom ramen för en enda arbetsgrupp. I denna arbetsgrupp kommer fondbolagets verkställande direktör att vara ordförande och den ansvarige för funktionen för regelefterlevnad kommer att delta vid samtliga möten. Folksam LO Fond har framhållit att styrelsen sedan år 2010 har ställt högre krav på uppföljning och kontroll av den utlagda verksamheten.

Därutöver har styrelsen antagit en ny arbetsordning för sitt arbete och en ny instruktion för den verkställande direktören samt beslutat om att tillsätta ett revisionsutskott. Folksam LO Fond har också antagit nya policyer och riktlinjer för åtgärder mot penningtvätt. Fondbolaget har också framhållit att funktionen för regelefterlevnad från och med september 2010 har lämnat dels skriftliga rapporter inför varje ordinarie styrelsemöte, dels skriftliga rapporter årligen.

Styrelsen har vidare infört en mer detaljerad uppföljning av nedlagd tid för de personalresurser i gruppen som arbetar för Folksam LO Fond. Den ansvarige för funktionen för regelefterlevnad kommer att vara uttalad kontaktperson mellan Folksam LO Fond och Finansinspektionen. Folksam LO Fond har också utvecklat verksamhetsplanen när det gäller uppräknningen av och hanteringen av potentiella intressekonflikter samt beslutat att fondbolaget årligen ska upprätta en analys av sina intressekonflikter. Hanteringen av intressekonflikter ska fortsättningsvis dokumenteras i styrelseprotokoll eller liknande. En av styrelsens oberoende ledamöter kommer att utses till ansvarig för frågor om intressekonflikter.

Folksam LO Fond har redogjort för sin åtgärdsplan i yttrandet från den 16 mars 2012 samt i kompletterande skrivelser. Folksam LO Fond har därefter, i en skrivelse som kom in till Finansinspektionen den 13 april 2012, informerat om att fondbolaget har för avsikt att överlåta förvaltningen av de fyra fonderna till ett annat fondbolag och därefter avveckla fondverksamheten i bolaget. Folksam LO Fond har framhållit att det kommer att fortsätta att vidta åtgärder i enlighet med åtgärdsplanen tills detta sker.

4.4 Val av ingripande

Det har förekommit stora brister i Folksam LO Fonds verksamhet och organisation. Bristerna har berört centrala områden inom fondverksamheten. Merparten av bristerna har dessutom förekommit under flera års tid. Regelöverträdelserna har dock inte varit så allvarliga att det finns skäl att återkalla fondbolagets tillstånd att driva fondverksamhet. Det är därför inte heller aktuellt att meddela fondbolaget en varning.

Finansinspektionen konstaterar att Folksam LO Fond har vidtagit och planerat en rad åtgärder för att komma till rätta med bristerna i verksamheten. Parallellt med detta planerar fondbolaget att på sikt avveckla fondverksamheten. När det gäller Folksam LO Fonds åtgärdsplan får denna enligt Finansinspektionens bedömning anses vara tillräcklig för att ge grund för en god prognos för fondbolagets fortsatta verksamhet. Finansinspektionens bedömning är dock att det finns områden som Folksam LO Fond kommer att behöva arbeta ytterligare med så länge bolaget driver fondverksamhet. Det är angeläget att Folksam LO Fond även i fortsättningen arbetar aktivt med att identifiera och hantera intressekonflikter i fondverksamheten. Finansinspektionen ser också ett behov av att fondbolaget vidareutvecklar funktionen för regelefterlevnad och dess arbete. Finansinspektionen kan inom ramen för sin tillsyn komma att följa upp de förändringar Folksam LO Fond har genomfört samt de ändringar av verksamheten som fondbolaget har åtagit sig att genomföra. Finansinspektionen kan också komma att följa upp fondbolagets fortsatta arbete med att förbättra och utveckla fondverksamheten.

Med hänsyn till dessa omständigheter finner Finansinspektionen att Folksam LO Fond ska meddelas en anmärkning. Överträdelserna är så allvarliga att ett ingripande som består av endast en anmärkning inte är tillräckligt. Anmärkningen bör därför förenas med en straffavgift.

Straffavgiften får uppgå till högst 50 miljoner kr, dock högst tio procent av föregående års omsättning för fondbolaget. Enligt Folksam LO Fonds årsredovisning för 2010, som har lämnats in till Bolagsverket, uppgick bolagets nettoomsättning till 105 miljoner kronor. Straffavgiften kan därför högst uppgå till 10,5 miljoner kronor. Straffavgiften ska ses som en gradering av överträdelserna. Vid bedömningen av straffavgiftens storlek finns det anledning att beakta att överträdelserna är allvarliga till sin karaktär, att de har avsett centrala funktioner i fondbolaget och att de har pågått under flera års tid. Fondbolaget har dessutom bedrivit en mycket omfattande verksamhet som har berört ett stort antal indirekta andelsägare. Finansinspektionen finner att avgiften ska bestämmas till 6 miljoner kronor, vilket motsvarar drygt 50 procent av den maximala avgiften.

Straffavgiften tillfaller staten och faktureras av Finansinspektionen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Elin Eriksson
Jurist

Beslutet har fattats av Finansinspektionens styrelse (Bengt Westerberg, ordförande, Margareta Åberg, Birgitta Johansson Hedberg, Lars Nyberg, Hans Nyman, Gustaf Sjöberg, och Martin Andersson, generaldirektör) efter föredragning av juristen Elin Eriksson. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Per Håkansson, avdelningschefen Agneta Blomquist, enhetschefen Inger Lind samt finansinspektören Charlotte Jeppsson deltagit.

DELGIVNINGSKVITTO

FI Dnr 10-7704

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Beslut om anmärkning och straffavgift

Handling:

Beslut avseende anmärkning och straffavgift **den 15 maj 2012**, Folksam LO
Fond AB (publ)

Jag har denna dag tagit del av handlingen.

.....
DATUM

.....
NAMNTECKNING

.....
NAMNFÖRTYDLIGANDE

.....
EV. NY ADRESS

.....

.....

.....

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningsman.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att **ange datum** för mottagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL FÖRVALTNINGS- RÄTTEN

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det. Skriv i så fall till Förvaltningsrätten i Stockholm, men sänd in skrivelsen till:

Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 STOCKHOLM.

Ange i er skrivelse ärendets nummer, vilket beslut ni överklagar, den ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras. Underteckna skrivelsen och ange namn och adress.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fick detta beslut. Om överklagandet kommer senare får det inte prövas.

Finansinspektionen sänder överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om Finansinspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Bilaga 2

Tillämpliga bestämmelser

Sund fondverksamhet och företagsledningens ansvar

Ett fondbolag ska enligt 2 kap. 17 § LIF driva sin verksamhet så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att verksamheten kan anses sund.

Vid fördelning av funktioner ansvarar företagsledningen i ett fondbolag – dvs. styrelsen och den verkställande direktören – enligt 6 kap. 6 § fondföreskrifterna för att se till att bolaget fullgör de skyldigheter som följer av LIF och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. Företagsledningen ska enligt samma bestämmelse särskilt bedöma och regelbundet se över de instruktioner och rutiner som fondbolaget har enligt LIF och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. Företagsledningen ska även vidta lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister i instruktionerna och rutinerna.

Ett fondbolag ska enligt 6 kap. 1 § första stycket 4 fondföreskrifterna anställa personal som har den kompetens och kunskap som krävs för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Funktionen för regelefterlevnad

Av 6 kap. 9 § andra stycket fondföreskrifterna framgår att ett bolag som driver fondverksamhet ska ha en permanent och effektiv funktion för regelefterlevnad som ska arbeta oberoende.

Enligt 6 kap. 10 § första stycket 1 fondföreskrifterna ska ett bolag som driver fondverksamhet, för att funktionen för regelefterlevnad ska kunna fullgöra sina uppgifter korrekt och på ett oberoende sätt, bl.a. ansvara för att funktionen har de befogenheter, resurser och den sakkunskap som krävs samt tillgång till all relevant information. Enligt första stycket 3 ansvarar bolaget även för att de personer som ingår i funktionen inte deltar i utförandet av tjänster i verksamhet som de kontrollerar.

Enligt andra stycket i samma bestämmelse är ett bolag dock inte skyldigt att uppfylla kraven enligt första stycket 3 om bolaget med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet kan visa att dessa krav inte är proportionerliga och att dess funktion för regelefterlevnad fortfarande är effektiv.

Ett bolag som driver fondverksamhet ska enligt 6 kap. 8 § fondföreskrifterna ha aktuella och lämpliga instruktioner och rutiner för att kunna upptäcka vilka risker som finns för att bolaget inte fullgör sina förpliktelser enligt LIF och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. Bolaget ska införa lämpliga åtgärder och rutiner för att minimera dessa risker och göra det möjligt för Finansinspektionen att utöva en effektiv tillsyn. Bolaget ska när det utformar instruktioner och rutiner ta hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet.

Ett bolag som driver fondverksamhet ska enligt 6 kap. 7 § fondföreskrifterna säkerställa att företagsledningen får regelbundna, åtminstone årliga, skriftliga rapporter om bl.a. de områden som omfattas av bestämmelserna om regelefterlevnad.

Internrevision

Enligt 6 kap. 13 § fondföreskrifterna ska ett bolag som driver fondverksamhet ha en funktion för internrevision. Funktionen ska vara åtskild från och oberoende av bolagets övriga funktioner och verksamheter. Funktionen för internrevision ska bl.a.

1. ha en aktuell revisionsplan som bolagets styrelse fastställt för att kunna undersöka och bedöma om bolagets system, interna kontrollmekanismer och rutiner är lämpliga och effektiva,
2. utfärda rekommendationer på grundval av det arbete som utförts enligt 1, och
3. kontrollera hur dessa rekommendationer följs.

Enligt 4 kap. 4 § LIF får ett fondbolag uppdra åt någon annan att utföra visst arbete eller vissa funktioner som ingår i fondverksamheten, i syfte att effektivisera verksamheten. Ett lämnat uppdrag fråntar aldrig fondbolaget dess ansvar enligt denna lag.

Åtgärder mot penningtvätt

Lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) trädde i kraft den 15 mars 2009. Penningtvättslagen är enligt bestämmelsen i 1 kap. 2 § 7 tillämplig på juridiska personer som driver fondverksamhet enligt LIF. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskriften) trädde i kraft den 15 maj 2009.

Av 5 kap. 1 § penningtvättslagen framgår att ett fondbolag ska ha riskbaserade rutiner för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Enligt 3 kap. 1 och 2 §§ penningtvättsföreskriften ska företagens styrelse eller verkställande direktör fastställa interna regler för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism där det framgår vem som beslutar om rutiner, system, utbildningsprogram och riktlinjer. Företagens rutiner m.m. ska utgå från dess verksamhet och riskbedömning.

Skyldighet att lämna uppgifter

Av 10 kap. 2 § LIF framgår att fondbolag ska lämna Finansinspektionen upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av LIF, och att fondbolag därutöver ska lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär.

Kapitalkrav

Enligt 2 kap. 11 § första stycket LIF får ett fondbolags egna medel inte understiga ett belopp som motsvarar 25 procent av bolagets fasta omkostnader för

det föregående året. Till ett fondbolags fasta omkostnader ska enligt 4 kap. 4 § fondföreskrifterna räknas personalkostnader såsom löner (inklusive anställdas provisioner och bonus), sociala avgifter och pensionsåtaganden, kostnader för delegerad verksamhet, fastighets- och lokalkostnader samt därmed förenade kostnader, övriga kontraktbundna kostnader för till exempel datorer och annan utrustning samt avskrivningar.

Ett fondbolag ska enligt 6 kap. 4 § fondföreskrifterna ha aktuella interna regler och rutiner för sin redovisning som gör det möjligt för bolaget att på Finansinspektionens begäran i rimlig tid, lämna finansiella rapporter som dels ger en rättvisande bild av bolagets finansiella ställning, dels överensstämmer med alla tillämpliga standarder och regler för redovisning.

Beslutsrutiner och ansvarsfördelning

I ett fondbolag ska det enligt 6 kap. 1 § första stycket 1 fondföreskrifterna finnas aktuella och dokumenterade beslutsrutiner som tydligt anger rapporteringsvägar samt en organisationsstruktur som tydligt fördelar funktioner och ansvarsområden.

Intressekonflikter

Ett fondbolag som förvaltar en investeringsfond företräder enligt 4 kap. 2 § LIF andelsägarna i alla frågor som rör fonden. Vid förvaltningen av investeringsfonden ska fondbolaget enligt samma bestämmelse handla uteslutande i fondandelsägarnas gemensamma intresse.

Ett fondbolag ska enligt 12 kap. 1 § fondföreskrifterna ha instruktioner där det framgår hur bolaget hanterar intressekonflikter. Instruktionerna ska vara lämpliga med hänsyn till bolagets storlek och organisation samt till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Om bolaget ingår i en företagsgrupp ska instruktionerna också ta hänsyn till omständigheter som bolaget känner till eller borde känna till och som, till följd av strukturen eller verksamheten i andra företag i gruppen, kan ge upphov till en intressekonflikt.

Enligt 12 kap. 2 § fondföreskrifterna ska instruktionerna för intressekonflikter

1. identifiera vilka omständigheter som utgör eller kan ge upphov till en intressekonflikt som medför en väsentlig risk för att en eller flera kunders intressen skadas med hänsyn till de tjänster och den verksamhet som utförs av bolaget som driver fondverksamheten eller för dess räkning, och
2. ange vilka rutiner som ska tillämpas och vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera sådana konflikter.

Enligt 2 kap. 12 § fondföreskrifterna ska ett fondbolags verksamhetsplan innehålla en redogörelse för de intressekonflikter som bolaget har identifierat kan uppstå i verksamheten och en hänvisning till de instruktioner för att hantera intressekonflikter som bolaget har i enlighet med 12 kap. fondföreskrifterna.